

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ È È κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 35172/05)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

6 Νοεμβρίου 2008

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 06.11.2008

(υπογραφή)

S. NIELSEN – Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση κατά È È Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens

Giorgio Malinverni,
Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,
και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 16 Οκτωβρίου 2008,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 35172/05) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο **È È** («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 23 Σεπτεμβρίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Α. Σκλήρη, δικηγόρο του συλλόγου της Κορίνθου. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο και κυρία Ο. Πατσοπούλου, παρόδρους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παραπονείται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, για τη διάρκεια μίας διαδικασίας αποζημίωσης.

4. Με απόφαση της 20 Σεπτεμβρίου 2007, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει παραδεκτή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1957 και κατοικεί στο Κιάτο (Πελοπόννησος).

6. Με κοινή απόφαση της 14 Οκτωβρίου 1999 (αριθ. 108678/9374/0010), οι υπουργοί Οικονομικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών προέβησαν σε απαλλοτρίωση μίας έκτασης συνολικής επιφάνειας 1.001.213,5 τετραγωνικών μέτρων υπέρ του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (εφεξής ΟΣΕ) για την κατασκευή μίας νέας σιδηροδρομικής γραμμής, η οποία χρηματοδοτείτο από τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το

καλοκαίρι του 2004. Ο προσφεύγων, ο οποίος ήταν μεταξύ των ιδιοκτητών των απαλλοτριωθέντων οικοπέδων, είχε εγκαταστήσει στο οικόπεδό του ένα πρατήριο υγρών καυσίμων.

7. Στις 3 Ιανουαρίου 2001, ο ΟΣΕ κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κορίνθου αίτηση για τον καθορισμό της προσωρινής τιμής μονάδος αποζημίωσης ανά τετραγωνικό μέτρο. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 28 Φεβρουαρίου 2001.

8. Στις 28 Ιουνίου 2001, το δικαστήριο εξέτασε εκατόν δεκαέξι αιτήσεις ιδιοκτητών των απαλλοτριωθέντων οικοπέδων και ογδόντα έξι παρεμβάσεις τρίτων. Σε ό,τι αφορά το ακίνητο του προσφεύγοντος, όρισε την προσωρινή τιμή μονάδος αποζημίωσης σε 40.000 δραχμές (117 ευρώ) ανά τετραγωνικό μέτρο (απόφαση αριθ. 60/2001).

9. Στις 24 Οκτωβρίου 2001, το δικαστήριο αναγνώρισε τον προσφεύγοντα ως δικαιούχο της προσωρινής αποζημίωσης (απόφαση αριθ. 94/2001).

10. Στις 19 Νοεμβρίου και 13 Δεκεμβρίου 2001 αντίστοιχα, ο ΟΣΕ και ο προσφεύγων κατέθεσαν αίτηση ενώπιον του Εφετείου Ναυπλίου για τον καθορισμό της οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης. Εκατόν είκοσι άλλοι ιδιοκτήτες απαλλοτριωθέντων οικοπέδων κατέθεσαν ομοίως αίτηση ενώπιον του εφετείου μέσα στα πλαίσια της ίδιας υπόθεσης. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 17 Απριλίου 2002.

11. Στις 5 Ιουλίου 2002, το Εφετείο Ναυπλίου, επικαλούμενο τεχνικές εκθέσεις και αποφάσεις που καθόριζαν τις αποζημιώσεις για παρακείμενα οικόπεδα, όρισε την οριστική τιμή μονάδος αποζημίωσης σε 88 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο (απόφαση αριθ. 421/2002).

12. Στις 4 Ιουλίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Στις 10 Οκτωβρίου 2005, ο προσφεύγων κατέθεσε την αίτησή του ενώπιον του Αρείου Πάγου και ζήτησε τον ορισμό δικασίμου. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 4 Φεβρουαρίου 2005.

13. Την 1^η Απριλίου 2005, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε εν μέρει την προσβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου Ναυπλίου (απόφαση αριθ. 588/2005).

14. Στις 10 Οκτωβρίου 2005, ο προσφεύγων ζήτησε τον ορισμό δικασίμου. Αυτή ορίστηκε αρχικά για την 1^η Μαρτίου 2006, και στη συνέχεια αναβλήθηκε δύο φορές με αίτημα των διαδίκων. Στις 17 Ιανουαρίου 2007, η συζήτηση αναβλήθηκε εκ νέου, αυτή τη φορά αυτεπάγγελα. Έλαβε χώρα στις 7 Μαρτίου 2007.

15. Στις 31 Ιουλίου 2007, το Εφετείο Ναυπλίου όρισε την οριστική μονάδα αποζημίωσης σε 118 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο και απέρριψε το αίτημα αποζημίωσης για διαφυγόντα κέρδη της επιχείρησης του προσφεύγοντα κατά τη διαδικασία απαλλοτριώσης (απόφαση αριθ. 238/2007).

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

16. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι (...)»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...)»

Τα πιο πάνω αναφερόμενα άρθρα καθιερώνουν αντίστοιχα τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Σύμφωνα με την αρχή της διαθέσεως, η δικαστική προστασία μέσα στο πλαίσιο των πολιτικών δικών παρέχεται μόνον εφόσον ζητηθεί από τους διαδίκους, στο μέτρο που ζητείται και εάν συνεχίσει να ζητείται. Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας πολιτικής δίκης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π. Γέσιου-Φαλτσή, *Civil Procedure in Hellas*, éd. Sakkoulas-Kluwer, σελ. 45 επ.).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων καταγγέλλει τη διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, τα εφαρμοστέα τμήματα του οποίου έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

18. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 3 Ιανουαρίου 2001, με την κατάθεση της αίτησης του ΟΣΕ ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Κορίνθου για τον ορισμό προσωρινής μονάδας αποζημίωσης, και περατώθηκε στις 31 Ιουλίου 2007, με την απόφαση αριθ. 238/2007 του Εφετείου Ναυπλίου. Διήρκεσε επομένως έξι έτη και περισσότερο από έξι μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

B. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

19. Η Κυβέρνηση προβαίνει σε μία χρονολογική ανάλυση της διαδικασίας και υποστηρίζει ότι λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, κατά την οποία τα επιληφθέντα δικαστήρια έπρεπε να ορίσουν την αποζημίωση για πολλούς ιδιοκτήτες απαλλοτριωθέντων ακινήτων, αυτή είχε λογική διάρκεια. Ουδεμία αναιτιολόγητη καθυστέρηση δε σημειώνεται εν προκειμένω από την πλευρά των επιληφθέντων δικαστηρίων.

20. Ο προσφεύγων αντικρούει τις θέσεις αυτές και υποστηρίζει ότι η υπόθεσή του είχε υπερβολική διάρκεια.

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

22. Εξάλλου, μόνον οι καθυστερήσεις που είναι καταλογιστέες στις αρμόδιες δικαστικές αρχές μπορούν να οδηγήσουν στην διαπίστωση μιας αντίθετης προς την Σύμβαση υπέρβασης της λογικής προθεσμίας. Ακόμη και στα νομικά συστήματα που καθιερώνουν την αρχή της διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους, η συμπεριφορά

των ενδιαφερομένων δεν απαλλάσσει τους δικαστές από την εξασφάλιση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 ταχύτητας (*Διτοσελίτης κατά Ελλάδα*, αριθ. 62771/00, § 30, 5 Φεβρουαρίου 2004).

23. Το Δικαστήριο θεωρεί καταρχήν ότι δεδομένης της φύσης της διαφοράς και ειδικότερα του αριθμού των ιδιοκτητών απαλλοτριωθέντων ακινήτων, η υπόθεση παρουσίαζε αναμφίβολα κάποια πολυπλοκότητα. Σε ό,τι αφορά κατόπιν τη συμπεριφορά των διαδίκων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων χρειάστηκε έναν χρόνο για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης, ενώ περίμενε ακόμα πέντε μήνες προτού καταθέσει αντίγραφο της εν λόγω αίτησης ενώπιον του Αρείου Πάγου και ζητήσει τον ορισμό δικασίμου, και ότι περίμενε έξι μήνες πριν επαναλάβει τη διαδικασία ενώπιον του εφετείου Ναυπλίου μετά την παραπομπή της υπόθεσης από τον Άρειο Πάγο. Η συμπεριφορά αυτή, για την οποία ο προσφεύγων δεν παρέχει καμία τεκμηριωμένη εξήγηση, οφείλεται για μία συνολική καθυστέρηση δύο ετών περίπου, για την οποία το Κράτος δεν μπορεί να θεωρηθεί υπαίτιο. Το Δικαστήριο σημειώνει πράγματι ότι, σύμφωνα με τις αρχές της διάθεσης και της πρωτοβουλίας των διαδίκων που καθιερώνουν τα άρθρα 106 και 108 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 16), η πρόοδος της διαδικασίας εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων. Αν αυτοί εγκαταλείψουν προσωρινά ή οριστικά την δίκη, τα δικαστήρια δεν μπορούν να επιβάλουν την επανάληψή της με δική τους πρωτοβουλία (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Μακροπούλου και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 646/05, 26 Απριλίου 2007). Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι οι διάδικοι ζήτησαν δύο φορές την αναβολή της συζήτησης ενώπιον του εφετείου μετά την παραπομπή της υπόθεσης από τον Άρειο Πάγο, γεγονός που καθυστέρησε κι άλλο την εξέταση της υπόθεσης.

24. Σε ό,τι αφορά τη συμπεριφορά των δικαστικών αρχών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν μπορεί να τις κατηγορήσει κανείς για περιόδους αδικαιολόγητης αδράνειας ή καθυστέρησης. Πράγματι, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου Κορίνθου διήρκεσε περίπου έξι μήνες. Η πρώτη διαδικασία ενώπιον του εφετείου Ναυπλίου διήρκεσε περίπου επτά μήνες και εκείνη ενώπιον του Αρείου Πάγου ένα έτος και τέσσερις μήνες περίπου από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης του προσφεύγοντος για τον διορισμό δικασίμου. Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία μετά την παραπομπή από τον Άρειο Πάγο, αυτή διήρκεσε ένα έτος και εννέα μήνες περίπου από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης του

προσφεύγοντος για τον ορισμό δικασίμου ενώπιον του εφετείου. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, τα διαστήματα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν υπερβολικά.

25. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των συλλεγέντων στοιχείων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν υπήρξε υπέρβαση της «λογικής προθεσμίας» με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

26. Συνεπώς, δεν υπήρξε παραβίαση αυτής της διάταξης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Νοεμβρίου 2008 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 26 Νοεμβρίου 2008

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος